

Έθιμα και παραδόσεις του Πάσχα

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Έβδομάς τών Βαΐων

Παρασκευή, παραμονή του Λαζάρου.

Άγερμοί κορασιών, φαλλόντων τό άσμα τού Λαζάρου καί ευχετικά (λαζαρίνες).

Σάββατον τού Λαζάρου

1) Άγερμοί παιδών ή κορασιών: Πώς είναι ένδεδυμένα.—Λάζαρος μεταξύ αυτών έσιολισμένος μέ χόρτα.—Τί φέρουν εις χείρας (κλάδους φοίνικος, δάφνης ή άλλους βλαστούς, κώδωνας κτλ.).—Τί ψάλλουν (τό τραγούδι του Λαζάρου, ευχετικά, χελιδόνισμα, σατιρικά).—Τί παριστάνουν (θάνατον καί ανάστασιν τού Λαζάρου).—Δώρα διδόμενα εις αυτά.—Χορός εις τήν πλατείαν.

2) Παρασκευή ειδικών κουλλουριών (λάζαροι).

3) Κτυπήματα διά κλάδων.

Κυριακή τών Βαΐων

1) Όνομα τής ημέρας.

2) Βάγια: Ποίου φυτού κλάδοι χρησιμοποιούνται (φοίνικος , δάφνης, ελαίας κτλ.).—Ιδιόρρυθμος πλοκή τών φύλλων τού φοίνικος έν είδει σταυρού ή άλλως πως (είκών).—Μαντική έξ αυτών (οί καρποί τής δάφνης δηλούν πλούτον κτλ.). —Χρήσις πρός κάπνισμα διά την βασκανίαν.—Ποίοι προμηθεύουν τούς κλάδους εις τήν εκκλησίαν (νεόνυμφοι).—Κτυπήματα δι' αυτών.—Παιδικοί στίχοι.

Μεγάλη έβδομάς

Μεγάλη Δευτέρα

1) Άγερμοί παιδιών πρός περισυλλογήν ωών.—Τί κρατούν (ράβδον μέ σταυρόν, έστεμμένην μέ μύρτα καί μεταξωτάς κλωστάς).—Πρόσδεσις ρακών εις τάς θύρας πρός αποτροπήν εντόμων.—Τί γίνονται τά συλλεγόμενα ώά.

Μεγάλη Τετάρτη

1) Έν τή εκκλησία τελετή του νιπτήρος.

2) Παρασκευή νέας ζύμης έν τη εκκλησία καί διανομή εις τάς οίκογενείας δι' όλον

τό έτος.

3) Ονειρομαντεία διά περιζώσεως ζώνης άνδρός.

Μεγάλη Πέμπτη

1) Όνομα: Κόκκινη Πέφτη καί εί τι άλλο.

2) Βαφή καί ζωγράφισμα φών καί τά σχετικά (σταύρωμα τών παιδιών, απόθεσις είς είκονοστάσιον, χρήσις κατά τής χαλάζης ή πρός άλλους σκοπούς, δοξασίαι περί αυτών καί παραδόσεις διά τήν προέλευσιν τού έθίμου).

3) Άπλωμα ερυθρών υφασμάτων από τών οικιών.

4) Παρασκευή κουλλουριών διά τό Πάσχα καί τά κατ' αυτά (όνομα, σχήμα κτλ.).

5) Περιφορά τών εικόνων εν επιδημία καί τοποθέτησις υψώματος έντός οπών δένδρων.

6) Παρασκευή πολύχρωμων νημάτων, πρός έξάρτησιν κωδώνων από τών ώτων τών ζώνων πρός αποτροπήν ασθeneιών.

7) Δεισιδαίμονες συνήθειαι κατά τήν άνάγνωσιν τών δώδεκα ευαγγελίων (κόμβοι πρός διαφόρους σκοπούς).

8) Απαγορεύσεις (δέν πλένουν, δέν σκουπίζουν κτλ.).

Μεγάλη Παρασκευή

1) Παρασκευή τσουρεκιών διά τό Πάσχα' ονόματα καί οχήματα αυτών (αυγούλα, κοφίνια, δοξάρια, παρμάκια, πούλοι, αύγοκουλλουραι κτλ.).

2) Επιτάφιος: Στολισμός δι' άνθέων θεραπευτική ή άλλη αύτών χρήσις.—Δίοδος ύπ' αυτόν.—Περιαγωγή καί τά κατ' αυτήν (τοποθέτησις πρό τών οικιών θυμιατηριού, λαμπάδων, πινακίων περιεχόντων χλόην κριθής κτλ.).

3) Θρήνος τής Μεγάλης Παρασκευής: Που καί πώς ψάλλεται.—Τό κείμενον.

4) Τό ξύλον τού σταυρού καί αί περί αυτό παραδόσεις.

Μέγα Σάββατον

1) 'Ανάστα ό Θεός: Κρότοι έν τή εκκλησία. — Θραύσις αγγείων είς τά οδούς.

2) Χρήσις τών υπό του Ιερέως διασκορπιζόμενων φύλλων δάφνης καί δενδρολιβάνου πρός αποτροπήν ασθeneιών' παραδόσεις περί αυτών.

3) Σφαγή αμνών: Σταυροί διά τού αίματος αύτών εις τάς θύρας καί επί τών παρειών τών παιδίων.

Κυριακή τού Πάοχα.

1) Όνομα: Λαμπρή, Καλός λόγος, Λαμπροφόρα κτλ.

2) Άρατε πύλας: Παράστασις νίκης τού Χριστού κατά τού διαβόλου.

3) Χριστός άνέστη: Πυροβολισμοί.—'Ασπασμοί παρισταμένων.—Βρώσις φών (ξεβούλιομα στόματος).—Εύλόγησις καί διανομή γιαουρτιού υπό ποιμένων.

4) Λαμπάς τού Πάσχα: Κομίζεται άνημμένη είς τήν οικίαν.—Χρήσις αυτής (καψάλισμα τριχώματος ζώνων, απειλή άκαρπων δένδρων, εντόμων, χρήσις κατά

τούς εξορκισμούς ασθενειών κτλ.).

5) Γεύμα νυκτερινόν: Ειδικοί άρτοι καί φαγητά (μαγειρίτσα, τσουρέκι τού Πάσχα κτλ.).—Τσούγκρισμα αυγών.—Η τράπεζα παραμένει έστρωμένη επί τρεις ημέρας.—Χρήσις τών ψυχίων, κελυφών ωών, καί έν γένει τών απορριμμάτων (ρίπτονται είς τούς αγρούς καί τάς αμπέλους, τά κελύφη αποτρόπαια χαλάζης, καλλικαντζάρων κτλ.).

6) Πυραί καί τά κατ' αυτές κατά τά περί πυρών ερωτήματα.

7) Καύσις Ιούδα.

8) Αίώραι (κούνιες) καί τά κατ' αυτές.—Δοξασίαι περί έπιδράσεως τής αίώρησεως επί τής βλαστήσεως.

9) Μαντεία έκ τής ωμοπλάτης τού σφαζομένου άμνού.

10) Δοξασίαι περί εξόδου τών ψυχών έκ τού Άδου είς τόν επάνω κόσμον διά τό μέχρι τής Πεντηκοστής διάστημα.—Έθιμα σχετικά (δέν απλώνουν ρούχα τήν νύκτα κτλ.).

11) Δεισιδαίμονες συνήθειαι (πρέπει νά φορέσουν καινούργές ένδυμα, δέν κοιμώνται, δαγκάνουν σίδηρον, δέν αναφέρουν ψύλλους κτλ., οί ποιμένες δέν τρώγουν ωά).

Έβδομάς διακαινήσιμος

1) Όνομα: Άσπρο βδόμαδο, Λαμπροήμερα κτλ.

2) Απαγορεύσεις (αργία καθ' όλην τήν εβδομάδα εκτός τού Σαββάτου, δέν λούονται ούτε βρέχουν μαλλιά καί εί τι άλλο).

Δευτέρα τού Πάσχα

Έξακολούθησις έθίμων Κυριακής, χοροί, αίώραι κτλ.

Τρίτη τού Πάσχα

1) Έξοδος είς τήν εξοχήν καί γεύμα έν αυτή (όνομα τού γεύματος).

2) Άγερμοί τών χωρικών είς τάς πόλεις καί αξίωμα παιδίων.— Όνομα άγερμού (Ρουσάλια;).

Πέμπτη

Δεισιδαιμονίαι (δέν εισέρχονται είς τάς αμπέλους, δέν κλώθουν διά τό χαλάζι κτλ.).

Παρασκευή τής Ζωοδόχου Πηγής

Πανηγύρεις παρά τά αγιάσματα καί τά κατ' αυτές.

Πηγές: Σύμμικτα-Ερωτήματα δια την λαϊκήν λατρείαν-Στίλπων Π. Κυριακίδης-ftiaxno.gr